

3.) Učni načrt za drugi deželni jezik na štirirazrednicah. Poroča g. nadučitelj Frančišek Papa.

4.) Določitev učne stvarine za realije na jedno-razrednicah. Poroča v imeni dotičnega odseka gospod učitelj Anton Rozman.

5.) O šolski higijeni. Predava c. kr. okrajni zdravnik g. dr. Edvard Šavnik.

6.) Poročilo o učilih v znanju sklepa zadnje okrajne konferencije po nasvetu nadučitelja g. Luke Jelenca.

7.) Določitev učnih knjig za šolsko leto 1891/92.

8.) Poročilo knjižničnega odbora o stanju, uporabi in računu okrajne učiteljske knjižnice. — Nasveti o nakupu novih knjig naj se pisмено stavijo vsaj tri dni pred konferencijo g. predsedniku tega odbora.

9.) Volitev knjižničnega odbora za jedno leto.

10.) Volitev stalnega odbora učiteljske konferencije za jedno leto.

11.) Volitev treh odposlancev učiteljstva k deželni učiteljski konferenciji.

12.) Samostalni predlogi, katere je pisмено staviti vsaj tri dni pred konferencijo do stalnega odbora.

Iz kočevskega šolskega okraja. (Izv. dop.)

Dočim se dandanes vzlasti po mestih gleda na to, da se šolski pouk začenja ob takem času in da traja samo toliko ur, kolikor zamorejo to telesne moči šolske mladosti prenesti; dočim se osobito na pravo urejanje šolskih počitnic ozira, da se izogne veliki vročini meseca malega in velikega srpana, spoznavši, da v soparno-zaduhlem šolskem zraku, kjer je toplota 22—24° R, ni mogoče uspešno delovati niti učencem niti učiteljem — olajšuje in zboljšuje se trud in delo šolski mladini in učiteljskemu osebju.

Kako pa pri nas na deželi?

Da nimamo na deželi niti tako visoko in zračno zidanih šolskih sob, kakor po mestih, da nimamo v obče tako omejeno urejen šolski obisk, kjer se v vsaki sobi samo določeno število šolske mladine poučuje, to vsak vé; ampak da moramo čestokrat v neprimerno nizkih in zaduhlih sobicah tako ogromno število učeč se mladine natlačiti, da se samo glave izpred klopih vidijo, to je navadna prikazen.

Opazujmo v prvo našo šolsko mladino, česa se od nje v poletnem času tirja doma in česa v šoli, kako da zadostuje svojim dolžnostim izven šole in tu, in kaj naj iz tega posnamemo?

Ko začne spomladi kukavica peti in se na deželi paša prične, od tega časa začenja se za naše kmetsko prebivalstvo doba dela in truda, ki vedno

bolj narašča, dokler o košnji in žetvi ne doseže svojega vrhunca. V taisti meri se nalaga naši mladini vedno več opravil, katera morajo izpolnjevati v pomoč svojim roditeljem. S solničnim vsходом jim je vstajati, nekoliko ur na paši živino pasti in ko je solnce že precej visoko na nebu, v vročini v šolo hoditi, kamor pridejo že utrujeni in potni. Tu se nabere polno število tako izmučenih učencev in z njimi naj učitelj po 3 in več ur zaporedoma obravnava predmet za predmetom; opoldne kratek počitek — majhno kosilce, obstoječe iz koščeka kruha, potem pa popoldne nadalje učiti se. Po šoli v najhujši vročini največkrat po celo uro daleč domov in tu je treba zopet do trdega mraka marljivo izvrševati v pomoč svojim roditeljem vsakojaka dela.

Takšno življenje ima naša šolska mladina po letu.

Ali je mogoče od nje zahtevati v tem času uspešnega delovanja v šoli? Ali je mogoče in s kakimi sredstvi se dá sploh doseči dovoljen uspeh v tem času? Ali ne zahteva človekoljubnost, da se ji to breme vsaj po mogočnosti olajša in zmanjša?

Da, ker je slednje prav lahko mogoče, ne da bi se šolski zakoni pri tem krčili in ne da bi pouk trpel, ampak bi oba le pridobila, zato naj se to zgodi:

Jesenske počitnice, sedaj začeni z dnem 15. velikega srpana ali z dnem 1. kimovca, naj se tako uredé, da se bodo začele z dnem 15. malega srpana ali vsaj z dnem 1. vel. srpana ter naj trajajo postavni čas in šolsko leto naj se začne z dnem 1. kimovca, oziroma z dnem 15. kimovca in pomagano bode: 1.) šolski mladini, ker bode v času najbolj nujnega domačega dela prosta šolskega obiskovanja in pouka ter bode mogla roditeljem doma uspešno in koristno pri košnji in žetvi pomagati, ker ji ne bode treba v največji in najhujši vročini časi po celo uro daleč v šolo hoditi; 2.) roditeljem, ker bodo mogli svoje otroke za raznovrstna dela uporabljati; 3.) učiteljstvu, ker mu ne bode treba v soparno zaduhlem šolskem zraku pri temperaturi 22—24° R brezuspešno in mučno svoje službe opravljati; 4.) uspeh šolskega pouka zboljšal in povečal bi se zdatno.

Vzlasti v našem šolskem okraju, kjer je okrajna učiteljska konferencija to že pred več leti sklenila, želeli bi bilo, da bi se kaj o tem ukrenilo, da bi se sploh kaj v korist tukajšnjega šolstva učinilo in da bi jedenkrat tudi na nas osirotene pastarke na višjem mestu oziralo se in bi se stari »Zopf« med šaro vrgel.

Ljudski učitelj.

Društveni vestnik.

Iz kranjskega okraja. Vabilo k skupščini učiteljskega društva za kranjski šolski okraj, katera

bode dne 2. malega srpana t. i. ob 10. uri dopoludne v mestni dvorani v Kranji. Vspored:

- 1.) Pozdrav predsednikov.
 - 2.) Poročilo tajnikovo.
 - 3.) Poročilo blagajnikovo in volitev treh pregledovalcev računov.
 - 4.) O premeni društvenih pravil.
 - 5.) O uredbi učiteljskih plač na Kranjskem. Poročevalec g. Juraj Režek.
 - 6.) O gojitvi vrtin v šolskih vrtih. Poročevalec g. Fr. Luznar.
 - 7.) Volitev 7 udov v društveno vodstvo.
 - 8.) Posamezni nasveti.
- Radi važne 5. točke želi obilne udeležbe

odbor.

Iz Črnomlja. Učiteljsko društvo v Črnomlju bode imelo svoj občni zbor dne 2. malega srpana 1891. v šolskem poslopju v Črnomlju ob 10. uri dopoldne s sledečim vspeedom:

- 1.) Poročilo odboroovo.
 - 2.) Volitev novega odbora.
 - 3.) Petje.
 - 4.) Lavtarjeva računska metoda.
 - 5.) Pristop k »Zvezi«.
 - 6.) Razgovor o spominkih pokojnih tovarišev.
 - 7.) Nasveti.
- K vdeležbi vabi

odbor.

III. skupščina »Zveze slov. učit. društev« dne 16. in 17. velikega travna v Trstu.

(Dalje).

Četrta skupščina bode o binkoštnih praznikih l. 1892.; ako bi se pa posrečilo direktoriju izposlovati skupnih velikih počitnic, se bode pa o tem času vršila. G. Toman želi, da bi se nekoliko tudi na organiste oziralo.

Za presodbo spisov, ki tekmujejo za nagrado, so bili po predlogu g. Nerata vsi lanski gg. ocenjevalci imenovani.

G. Praprotnik predlaga, da naj bi se slavnost 300letnice Komenskega skupno s 30letnico Slomškega obhajala, kar naj upravni odbor prevzame in natančneje določi. Delegacija je to sprejela.

Predlog g. Ribnikarja, da naj se »stari general, kakor tudi njegova garda« zopet volita, je bil z navdušenim odobravanjem sprejet; in tako je bil ves stari upravni odbor zopet izvoljen, le da je bil za Istro izvoljen g. Bogatec.

Računskimi pregledniki so bili po predlogu g. Nerata izbrani gg. Bahovec, Furlan in Krulac.

Na željo učiteljskega društva koperskega okraja je bil k zborovanju povabljen gospod Vatroslav Holc, uradnik banke »Slavije« v Ljubljani, kateri je poročal o važnosti in koristi življenjskega zavarovanja z ozirom na slov. učiteljstvo. Gospod poročevalec je kazal delegatom namen, korist in razne pogoje zavarovanja ter jih pozval, na to delati, da se bode število zavarovancev kolikor mogoče povečalo; kajti s tem bodo mnogo koristili »Zvezi« ali pa učiteljskim društvom.

Z »živio« in »slava«-klici je bila sprejeta vest, da je po poročevalčevi prošnji podarila banka »Slavija« 100 gld. »Zvezi« kot podporo v društvene namene.

G. Ribnikar predlaga, da zato izreče direktorij »Slaviji« pismeno zahvalo. Sprejeto.

S tem je bil končan dnevni red delegacije.

Ob 8. uri zvečer je bil koncert v dvorani, kjer je bila popoldne seja. Tu je bilo videti dokaj izbranega slovanskega občinstva in sicer v tako mnogobrojnem številu, da ni bilo vsem dovolj prostora. Vspeh koncerta je bil sijajen. Pevcev in pevk je bilo okoli 100. Mnogo komadov morali so ponavljati, zlasti je ugajal občinstvu Volaričev »Pogovor z domom«, katerega je moral zbor na burno zahtevanje ponoviti in se je priredila g. skladatelju-učitelju izredna ovacija. Vojaška godba je tudi izvrstno izvršila svojo nalogo.

V nedeljo ob 8. uri zjutraj je bila v cerkvi novega sv. Antona sv. maša, pri kateri so peli gg. učitelji Nedvedovo mašo »Slava stvarniku«. Cerkev je bila natlačeno polna.

Po sv. maši je bilo v Bergerjevi dvorani glavno zborovanje.

Predsednik g. dr. Romih pozdravi z iskrenimi besedami zborovalce došle iz vseh slovenskih pokrajin. Posebno je zahvalil vse rodoljube, kateri so prišli na glavni zbor. Svoj govor konča s predlogom, naj se odpošlje brzojavka Njegovemu Veličanstvu, presvetlemu cesarju glaseča se: V »Zvezi slov. učit. društev« zastopano slov. učiteljstvo zbrano o svojem glavnem zborovanju v Trstu izraža svojo najponižnejšo udanost do Vašega Veličanstva in cele presvetle hiše Habsburške v razvoj in prospeh avstrijskega šolstva in cele mogočne Avstrije!

Za »Zvezo slov. učit. društev«
predsednik: dr. Tomaž Romih.

V odgovor na ta telegram prejel je predsednik »Zveze« pismo, ki se v prevodu tako glasi:

C. kr. namestnik v 993
Trstu in Primorji. P.

Gospodu Tomazu Romihu, predsedniku društva
»Zveza slov. učit. društev«
tačas v Trstu.

Njih c. in kr. Apostolsko Veličanstvo blagovolili so vsled brzojavke Najvišje kabinete pisarne z dne 18. t. m. naročiti, da se naznani pri glavnem zboru v Trstu navzočemu slovanskemu učiteljstvu na njegovih Nj. c. in kr. Apostolskemu Veličanstvu telegrafno izraženih čutilih zvestobe in udanosti Najvišja zahvala.

Jemljem si čast, to častitemu predsedništvu naznaniti.

Trst dne 18. maja 1891.

C. kr. namestnik: Rinaldini s. r.

Nato je predstavil g. predsednik vladnega zastopnika g. viteza Vidica.

O prvi točki: »Pravne razmere ljudskih učiteljev« in »O socialnih razmerah slovenskega učiteljstva v sedanjih časih«, je prav dobro govoril g. Ravnikar. Omenjal je slabo učiteljevo stanje in krivice, ki se godé učiteljstvu ter poudarjal, da bi bilo za učiteljstvo bolje, ako bi se šola podražila. Pri oddajanju služeb naj se vpelje status po starosti službenih let. Učiteljstvo naj bode v vseh javnih zastopih tudi v resnici zastopano, da bode imelo potreben ugled.

Govorniku je g. Vrtovec dodal, naj se postava tako spremeni, da se bodo petletnice štele od dneva usposobljenosti.

Temu je sledila generalna debata, v kateri se je oglasila gđ. Justina Štrukelj iz Komna predlagajoč učiteljicam na Goriškem jednake plače z učitelji.

G. Lapajne je govoril proti poročevalčevim nazorom.

Po specialni debati je bila naslednja resolucija vsprejeta:

1.) Ljudskemu učitelju naj se dovoli vsaj toliko plače, da bode mogel stanu primerno živeti, kakor zahteva državni zakon z dne 14. vel. travna 1869. l.

2.) Ako deželni zbori tega ne privolijo, naj učiteljstvo prosi države pomoči.

3.) Pri oddajanju učiteljskih služeb naj se uvede status po starosti službenih let, kakor je običajen pri c. in kr. vojaštvu.

4.) Slovenski učitelj mora v javnem življenju prioriti si isti ugled, kakoršnega uživajo drugi naobrazeni stanovi, torej pristojno učiteljem v vseh javnih zastopih ista veljava, kakoršna drugim stanovom.

5.) Skrb »Zveze« bodi v prvi vrsti, da se občinska volilna pravica pridobi vsem ljudskim učiteljem in učiteljicam.

6.) Pri izdelovanju, oziroma pri premembah ljudsko-šolskih zakonov bi morale imeti učiteljstvo ljudske šole več besede in vpliva, kakor ga je imelo do sedaj.

7.) Naprosijo se dotične šolske oblasti za skrb, da nastavijo usposobljene učitelje in učiteljice od dneva usposobljenja definitivno.

8.) Naprosijo se dotične šolske oblasti, da ne kaznujejo učiteljev brez disciplinarne preiskave.

9.) Naj se dotični merodajni činitelji naprosijo, da dobé učiteljice tudi na Primorskem toliko plače, kakor učitelji. (Konec prih.) J. Furlan.

Iz »Zveze slovenskih učiteljskih društev«.

(Zahvala).

Podpisani direktorij šteje si v prijetno dolžnost, zahvaliti vse vdeležence, ki so pripomogli k tako sijajnemu izidu našega zborovanja v Trstu. Posebno zahvaljujemo vsprejemni odbor, v prvi vrsti njegovega predsednika gospoda Mate Kanteja, zahvaljujemo nam prijazno časopisje, osobito primorsko, to je »Edinost«, »Slovanski Svet«, »Našo Slogo« in »Novo Sočo«; zahvaljujemo tržaške rodoljube in narodna društva v Trstu in okolici; zahvaljujemo gospodične pevke in gospode pevce, ki so sodelovali pri koncertu. Jako razveselila nas je tudi trojica iz tužne Istre s svojo navzočnostjo in bratovski pozdravi iz bližnje Hrvatske. V slogi je moč! Ravnajmo se torej vedno po geslu našega presvetlega vladarja »viri bus unitis!«

Krško, dne 20. vel. travna 1891. l.

Direktorij

»Zveze slov. učit. društev«.

Vestnik.

Osebné vesti. G. Janez Levec, učitelj v Mokronogu in začasni voditelj v Boštanj, imenovan je nadučiteljem na štirirazrednici v Radečah; g. Jakob Dimnik, učitelj v Postojni, imenovan je učiteljem na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; gpđ. Janja Miklavčič, tretja učna moč v St. Vidu nad Ljubljano, imenovana je stalno za drugo učno moč v St. Vidu.

Slavnost sv. Alojzija, patrona šolske mladine, bode se letos po vseh ljudskih šolah bolj sijajno vršila, kot druga leta, ker se letos praznuje tristoletnica njegove smrti. Pri tej priliki opozarjamo na posebno knjižico, ki jo omenjamo v književnem delu.

O deželni učiteljski konferenciji v Ljubljani moremo danes toliko poročati, da je visoki c. kr. deželni šolski svet po večini odobril nasvete dotične enketé in se bode ta konferencija vršila dne 1., 2. in 3. kimovca. Podrobnejši program objaviimo v prihodnji številki, ker doslej še ni razglašen.

Učni načrti. V lanskem letniku smo omenili nove učne načrte za ljudske in meščanske šole na Primorskem, katere je, kakor svoje dni, sestavil deželni šolski nadzornik Anton Klodič-Sabladoski. K tem učnim načrtom so ravnokar izšla v c. kr. zalozi šolskih knjig na Dunaji potrebna pojasnila. Cena za jeden komad teh pojasnil 90 kr. Za danes omenjamo samo, da so ti učni načrti kakor imenovana pojasnila jako zaminivo delo, osobito ker jih je izdelal znameniti šolnik in ker so sestavljeni za deželo, ki šteje čvetero deželnih jezikov.

Vabilo na XXVI. redni veliki zbor »Matice Slovenske« v sredo dne 1. maj. srpana ob 1/25. uri popoldne v mestni dvorani. Vrsta razprav: 1. Predsednikov ogovor. 2. Račun o društvenem novém gospodarstvu v dobi od 1. prosinca do 31. grudnia 1890. l. (Računski zaključki so gg. društvenikom v društveni pisarni na ogled in jim bodo pri velikem zboru tiskani na razpolaganje.) 3. Volitev treh računskih presojevalcev. (§ 9. a. dr. pravil). 4. Pro-